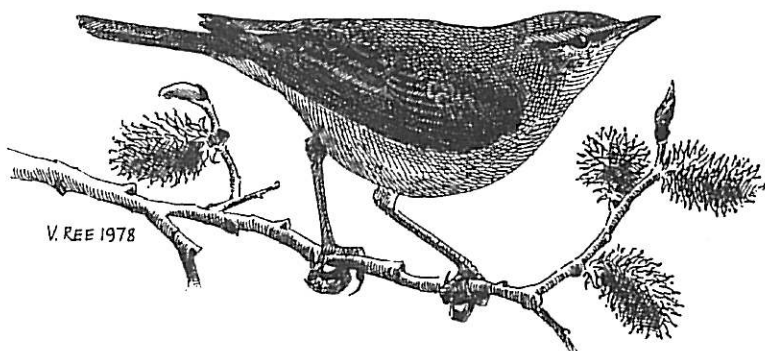

Løvsanger *Phylloscopus trochilus*

Global utbredelse

Så godt som transpalearktisk utbredelse; det meste av Europa mot sør til Frankrike, Italia og Jugoslavia, mot nord til tundraens sørgrense, og fra Storbritannia i vest nesten til Stillehavet i øst. 3 underarter; *acredula* i Fennoskandia og østover gjennom Russland til Jenisei, *yakutensis* i Sentral- og Øst-Sibir, og nominatformen *trochilus* ellers i Europa nord til Danmark og Sør-Sverige (muligens også i Sør-Norge).

Norsk utbredelse og habitatvalg

Finnes over hele landet, fra kystøyer til øverst i vierbeltet. Er lite kravfull i valg av habitat, litt buskas og lyng kan være tilstrekkelig. Som den opportunistiske arten den er, tilpasser løvsangeren seg raskt skiftende og nye økologiske nisjer. Den er mest tallrik i løv- og blandingsskog, men finnes også vanlig i barskog med lite innslag av løvtrær. Løvsangeren er en av fjellbjørkeskogens mest tallrike arter. Som de fleste bladsangere er den meget aktiv og kan være vanskelig å følge når den smetter ut og inn mellom trærnes løvverk på stadig jakt etter insekter.

Bestandsstørrelse og bestandsutvikling

Trolig vår mest tallrike spurvefugl. Synes å være tallmessig ganske stabil i optimale habitater, men fluktuierer sterkt i marginale. I perioden 1966-91 har løvsangeren avtatt jevnt i subalpin heibjørkeskog i Trøndelag (Hogstad unpubl.). Langtidsundersøkelser i Sverige og England viste også nedgang i 1970-årene, med en økning igjen i 1980-årene (Enemar m.fl. 1984, Hustings 1988). Årsaken er ukjent, men endringer i overvintringsområdene er nevnt. I 3 oreskogsområder ved Trondheim var gjennomsnittlig tetthet i 1968 1.3 terr./ha (Moksnes 1974), i 1977-80 0.5 terr./ha (Sæther 1980) og i 1981-82, 1984 1.2 terr./ha (Pettersen 1987). I subalpin skog i Sør-Trøndelag var gjennomsnittlig tetthet i furu-/bjørkeskog 1966-72 40.1 terr./km² (25% av fuglesamfunnet) og i heibjørkeskog 1966-74 62.1 terr./km² (35% av fuglesamfunnet; Hogstad 1975).

Bestandsstørrelsen i Norge antas å være godt over 2 million hekkende par. Et estimat på 2-10 millioner par er angitt i Tabell 1. I våre naboland Finland og

Sverige er bestandene anslått til henholdsvis 8-13 millioner par og 8-12 millioner par (Koskimies 1993), og i Danmark er bestanden estimert til 670.000 par. Både i Finland og Danmark, trolig også i Sverige, var det økning i bestanden i perioden 1978-1987.

Hekkebiologi

Med sin enkle, men vakre, mykt flytende og melodiske sang avslører løvsangeren raskt sitt nærvær. Sangen varer 2-3 sekunder og har en vemodig tone; først stiger den litt for deretter å avta i både tone og styrke. Hunnen bygger et kulerundt reir med inngang fra siden. Det består av strå og mose og er føret med fjær, nesten alltid plassert på bakken godt skjult i vegetasjonen. I år med stor tetthet av smågnagere plasserer enkelte løvsangere reiret i busker eller trær; disse parene har bedre hekkesuksess enn de som hekker på bakken i samme område (Hogstad 1985).

Hunnen ruger alene de oftest 6-7 hvite eggene med rødbrune prikker. Ungene holder seg i reiret i 13-14 døgn og mates av begge foreldrene. I alt føres et kull mellom 3000 og 5000 ganger før ungene blir flygedyktige, deretter mates de ytterligere i 10-12 dager. Ungene blir uavhengige 25-30 dager gamle. Løvsangeren har av og til trolig to kull i året. Den er meget stedtro; særlig hannene vender årlig tilbake til den gamle hekkeplassen.

Trekkforhold

Trekker i august-september til tropisk Afrika, tilbake i slutten av april eller første halvdel av mai. Løvsangere fra Sør-Norge trekker i sørvestlig retning og overvintrer nær Guineabukta, mens løvsangere fra Nord-Skandinavia trekker i sør-sørøstlig retning og overvintrer Øst- og Sør-Afrika (Hedenström & Pettersson 1987). Vinterkvarterene er stort sett områder med savanne og akasietrær hvor løvsangerne må konkurrere med flere lokale spurvefuglarter om næringen som gjerne blir knapp i løpet av vinteren. Løvsangeren er eneste europeiske spurvefugl som myter svingfjærene to ganger i året; første gang like før høsttrekket starter, andre gang i Afrika før vårtrekket starter.

Olav Hogstad

Løvsanger *Phylloscopus trochilus*

1710 ● Konstatert hekking

631 ● Sannsynlig hekking

589 ● Mulig hekking

Detaljeringsgrad: 10 x 10 km

